

Plan för involvering av unga

Unga (13–19 år) är en nyckelgrupp för förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan på Åland. Unga kommer att få se de positiva effekterna av hållbarhetsarbetet under en lång tid. De är en grupp som vuxna ofta pratar om i hållbarhetssammanhang, men en grupp som sällan bjuds in för att påverka. För att försäkra att unga får vara delaktiga i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan behöver alla samhällsaktörer som arbetar med eller vistas i miljöer med unga peka åt samma riktning, mot vår gemensamma vision: Alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar. Unga vill och kan delta om möjligheter ges.

”Unga blir inbjudna till att i hög grad få vara delaktiga då riktningen för deras framtid bestäms. Detta sker genom att inbjudan och material är anpassat i språk och form så att unga får möjlighet att engagera sig. Unga blir hörda innan viktiga beslut tas och de får delta i skapandet av åtgärder som främjar visionen och utvecklings- och hållbarhetsmålen. I mötet med vuxna träffas alla på en jämlik nivå och möts i samtalen. Ungas engagemang tas inte förgivet och blir inte ett bidrag i massan. Kommunikationen som riktas mot unga är därför lustfylld. Kommunikationen skapas för att unga ska känna glädjen i att delta. Unga ska också få ta del av goda exempel och känna att de blir lyssnade till. Fokus ligger på att unga får vara med och skapa den framtid som de önskar.”

Från kommunikationsstrategi för nätverket bärkraft.ax

Från bildandet av nätverket bärkraft.ax och framtagandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan har det varit synnerligen väsentligt att unga är involverade i minst lika stor utsträckning som äldre personer. Det som har gjorts är att högstadie- och gymnasieelever deltagit i Forum för samhällsutveckling och workshopar. Vid såväl Forum för samhällsutveckling II (sep 2016) och III (maj 2017) har forumens öppningstalare varit gymnasieelever. Flera organisationer som arbetar med ungdomar är aktiva inom nätverket bärkraft.ax.

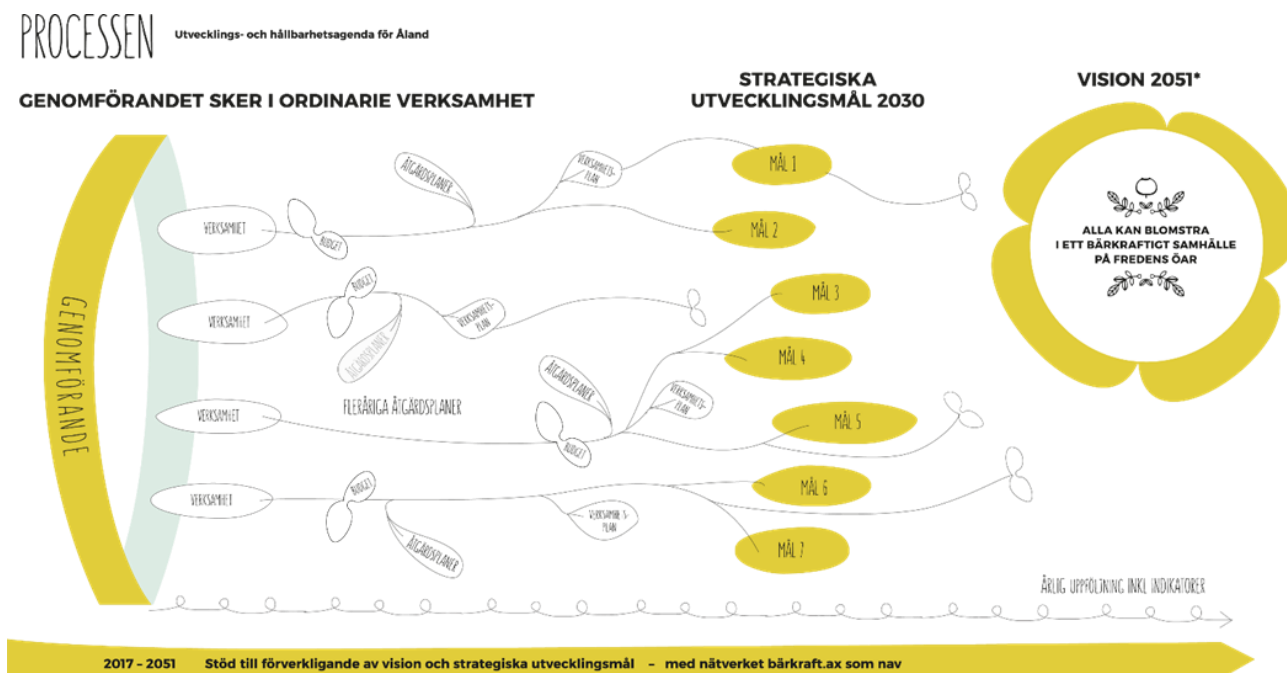
Undervisning med anknytning till hållbarhet sker i skola och utbildning. Undervisningen baseras delvis på lärarens egen kunskap och eget intresse, då skrivningarna där hållbarhet specifikt pekas ut ämnesvis är begränsade. Hållbar utveckling är dock ett genomsyrande tema för skola och utbildning. Därtill finns ett flertal lokala *ungdomsarbetare** som främst arbetar med de sociala målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan (mål 1 och 2)

*Ungdomsarbetare: Med begreppet avses alla personer som arbetar med ungdomar, direkt eller indirekt och avlönat eller ideellt. Personen kan komma i kontakt med ungdomar eller specifika frågor som berör ungdomar inom föreningar, kommuner eller Ålands Landskapsregering.

Syftet med planen

Syftet med planen är att ungas möten med agendan skapar framtidstro och handlingskraft. I och med ökad kunskap och deltagande på ungas egna villkor skapas möjlighet för personligt och gemensamt engagemang. Klimatångest eller brist på tilltro kan lindras genom att unga får agera för att driva arbetet i rätt riktning. Då alla samhällsaktörer som kommer i kontakt med unga har ett gemensamt budskap blir ungas möten med utvecklings- och hållbarhetsagendan naturligt varierande. Aktörerna öppnar upp olika forum och plattformar och använder olika metoder och angreppssätt.

Syftet är även att samhällsaktörerna som kommer i kontakt med unga tar ägarskap över deras viktiga roll i förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan i ordinarie verksamhet.

Målet med planen

Det första målet med planen är att skola, utbildning och ungdomsarbetare tillsammans enas om att främjandet av visionen ska genomsyra all verksamhet som inbegriper unga.

Det andra målet är att unga ges *verkliga möjligheter** att vara med och påverka samhället i en hållbar riktning.

Skola, utbildning och ungdomsarbetare enas om att tillsammans sprida kunskap om visionen och målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan. Unga får då bekanta sig med innehållet i agendan och reflektera kring det samhälle som de vill bo och vistas i. Samarbetet mellan skola, utbildning och ungdomsarbetare ger en bredd och kontinuitet i arbetet. Då alla samhällsaktörer som kommer i kontakt med unga har ett gemensamt budskap får unga en röd tråd att följa i skolan, utbildningen och på fritiden.

Uppgiften är stor, vilket innebär att ingen aktör kan lyckas på egen hand. Genom en gemensam plan som nyckelaktörer enas kring och genom stöd i nätverket bärkraft.ax kan vuxna som dagligen möter unga i arbetet eller genom sitt ideella engagemang dra nytta av varandra.

*Verkliga möjligheter: Utgående från utkast från kommunikationsstrategi s. 2.

Redskap för förverkligande av planen

Den främsta uppgiften som nätverket bärkraft.ax har är att samla alla aktörer som har en vilja att bidra till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Det arbetet innefattar att rektorer, utbildningsledare och lärare känner att de har mandat att skapa en skolmiljö och utbildning där visionen tydligt genomsyrar all verksamhet. Medaktörer i nätverket bärkraft.ax ställer sig därför till förfogande för att medverka i skapandet av styrdokument för landskapets utbildning. Medverkande från utbildningssektorn har även ett stort ansvar att visa på en önskan att främja målen och visionen i utbildning, både genom delaktighet i revidering av läroplan för landskapet och i de skolvisa läroplanerna.

Genom att målen och visionen tydligt framhålls i skola och utbildning möjliggör detta en vidareutveckling av ungas kunskap hos unga genom ungdomsarbetare. Det behövs åtgärder som främjar igenkännande och stöttar konkret agerande utanför skolan.

Ungdomsarbetare kan dock enbart fortsätta arbetet genom att unga får en grundförståelse av målen och visionen genom skola och utbildning. Men hjälp av ungdomsarbetare kan kunskapen förädlas och fördjupas på ungas fritid. Detta innebär dock inte att skola, utbildning och ungdomsarbetare lyckas på egen hand. Samtidigt driver nätverket bärkraft.ax ett arbete med att öka kännedomen om utvecklings- och hållbarhetsagendan bland äldre personer. Alla i samhället, från föräldrar till beslutsfattare, påverkar även dagligen i hög grad ungas förutsättningar och framtid.

Kännetecknen för arbetet

Att möjliggöra delaktighet och främja engagemang är nödvändigt för att uppnå det andra målet. För att uppnå det andra målet anpassas innehållet i utvecklings- och hållbarhetsagendan till unga. Planen förutsätter att alla unga får bekanta sig med utvecklings- och hållbarhetsagendan. Alla behöver vara delaktiga i förverkligandet av olika mål i agendan, beroende på personens egna intresseområden. Att ge unga förutsättningarna att delta i samhällsutvecklingen är attraktivt för skola, utbildning, ungdomsarbetare och såklart de unga. Detta hör även i mångt och mycket till skolans, utbildningens och ungdomsarbetarnas grundläggande uppdrag.

Begreppet hållbar utveckling kan vara svårt att tolka för både unga och vuxna. Diskussion, reflektion och skapande är därför viktigt för att konkretisera alla pusselbitar som tillsammans skapar hållbar utveckling. Unga får bekanta sig med hållbar utveckling både i teori och praktik utgående från planens syfte, att ungas möten med agendan skapar framtidstro och handlingskraft. Mötesplatserna och uppgifterna tilltalar unga och kan utgå både från det som ger framtidstro eller det som oroar. Mötesplatserna och uppgifterna är varierande eftersom unga, i likhet med vuxna, har olika intressen. Unga samlas inte kring det faktum att de råkar vara i samma ålder. Utgångspunkten är att alla är unika.

Unga får tillräckligt med tid att bekanta sig med olika aspekter som berör hållbar utveckling. För att förstå helheten finns det en förståelse för de små delarna som tillsammans skapar visionen. Detta kan till exempel innebära att målen i utvecklings- och hållbarhetsagendan delas upp i mindre enheter. Genom de små delarna kan paralleller dras till visionen för att synliggöra att det egna arbetet går jämsides med visionen och alla människor och mål är viktiga för ett större sammanhang.

Genomförande

Hemmet

I det ovanstående lyfts det fram att alla i samhället i hög grad påverkar ungas förutsättningar och framtid. Hemmet, med vårdnadshavare och andra nära anhöriga i spetsen, har ett särskilt ansvar för att skapa en miljö där barn och unga kan blomstra.

I det strategiska utvecklingsmålet "Välmående människor vars inneboende resurser växer" betonas människors förutsättningar för att agera ledare i det egna livet och i föräldraskapet. I det strategiska utvecklingsmålet "Alla känner tillit och har verkliga möjligheter att vara delaktiga i samhället" framhålls att alla barn lever i trygga uppväxtmiljöer med möjlighet till harmonisk och mångsidig utveckling senast år 2030. I detta ingår både god psykisk och fysisk hälsa.

Hemmet har det huvudsakliga ansvaret för barnet. I denna plan nämns konkreta genomförandeåtgärder för nätverkets lots- och samordningsfunktion, ungdomsarbetare, grundskola och gymnasial utbildning. Dessa genomförandeåtgärder bör ses som kompletterande insatser utöver hemmets.

Medaktörernas lots- och samordningsfunktion

1. Försäkra att alla organisationer vars verksamhet kretsar kring unga är inbjudna till och deltar i nätverket.
2. Förverkliga kommunikationsåtgärder som riktas till unga och vuxna (se kommunikationsstrategi för nätverket bärkraft.ax).
3. Nätverkets aktörer erbjuder sig att medverka i revideringen av läroplanen för den grundläggande utbildningen, med målet att försäkra att utvecklings- och hållbarhetsagendan är en genomsyrande del i läroplanen tillsammans med anvisningar kring ämnesvist förverkligande.
4. Samla material för unga, lärare och ungdomsarbetare som underlättar arbetet med utvecklings- och hållbarhetsagendan i samarbete med relevanta aktörer.
5. Informera relevanta aktörer om händelser och aktualiteter som främjar det andra målet i planen, som till exempel Re-generation 2030, framtidsmöte för unga i Norden och östersjöländernas som arrangeras på Åland.

Ungdomsarbetare

1. Aktörer vars verksamhet inbegriper unga lämnar in löften som bidrar till förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan. Varje organisation ansvarar för eget inlämnade av löften.
2. Genom stöd från ungdomsarbetare ges unga möjligheten att fördjupa sig i utvecklings- och hållbarhetsagendan utgående från egna intresseområden. Organisationerna väljer själv hur deras plan för arbetet ser ut och nätverket bärkraft.ax erbjuder stöd genom en plattform för möten.

Grundskola

1. Genom medverkan i revideringen av läroplanen för den grundläggande utbildningen försäkra att utvecklings- och hållbarhetsagendan är en genomsyrande del i läroplanen tillsammans med anvisningar kring ämnesvist förverkligande.
2. Försäkra att eleverna har möjlighet att uppnå en grundförståelse av begreppet hållbar utveckling med utvecklings- och hållbarhetsagendan som utgångspunkt.
3. Försäkra sig om att visionen, alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar, är en grundpelare som genomsvärar all verksamhet i skolan.

Gymnasial utbildning

1. Utnyttja samarbetsmöjligheterna mellan näringsliv, tredje sektorn och utbildning för att stötta de unga i konkretiserande av utvecklings- och hållbarhetsagendan.
2. Försäkra att studerande har möjlighet att uppnå en djupare förståelse av begreppet hållbar utveckling med utvecklings- och hållbarhetsagendan som utgångspunkt.
3. Försäkra sig om att visionen, alla kan blomstra i ett bärkraftigt samhälle på fredens öar, är en grundpelare som genomsvärar all verksamhet i utbildningen.

Intressenter

Förverkligandet av utvecklings- och hållbarhetsagendan är en samhällelig beställning, vilket innebär att alla är intressenter. Dock finns det specifika grupper som vistas mer med unga och som både gynnas av och förväntas bidra till att unga får möjligheter att ta till sig utvecklings- och hållbarhetsagendan. Några nyckelaktörer:

Kultur- och utbildningsavdelningen vid Ålands Landskapsregering

Utbildningsledare och rektorer vid skola och utbildning

Lärare i grundskolan och vid yrkesgymnasiet/lyceet

Övrig personal i grundskolan och vid yrkesgymnasiet/lyceet (kockar, köksbiträden, vaktmästare, lokalvårdare etc.)

Elevråd och studeranderåd

Fältarna

Ungdomshuset Boost

Kultur- och fritidsnämnder i kommuner

Ungdoms- och fritidsledare i kommuner

Föreningar där unga är aktiva (idrott, kultur och musik, frivillig brandkår, Ålands scoutdistrikt, Rädda Barnen, SKUNK, Ålands Ungdomsförbund, Ung Resurs, Röda Korset, bildningsförbund, Folkhälsan, Ålands Natur & Miljö, Ålands Handikappförbund etc.)

Planen är framtagen under våren 2018 av:

Ungdomsarbetare från bland andra Fältarna, Rädda Barnen, Röda Korset och SKUNK

Skol- och utbildningsledare i Mariehamns högstadieskolor, Godby högstadieskola, Kyrkby högstadieskola, Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium

Utvecklings- och hållbarhetsrådet uttryckte sitt starka och otvetydiga stöd för planen vid sitt ordinarie möte den 18 maj 2018.